

ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА СОЦИАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И СОЦИАЛНА ЗАЩИТА

Доц. д-р Иван Грозданов

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий”,
катедра „Организация и методология на социалните дейности”, филиал - Враца
ТП на НОИ – Враца

Абстракт

В статията се разглеждат аспекти в обществото, свързани със социалната политика, социалната сигурност и социалната защита, чиято цел е постигане на своеобразен баланс, необходим за търсенето и осъществяването на редица връзки между отделните явления и понятия.

Ключови думи: социална защита, сигурност, държавна политика, насърчаване

Въведение

В последните години в националното законодателство се извършва дейност, насочена към ежегодно подобряване на нормативната уредба. В тази връзка се разглежда социалната, икономическата, бюджетната и данъчната политика като се взаимодействат от практиката на страните от Европейския съюз.

Социалното подпомагане е насочено към гарантиране на социална защита на хората в неравностойно положение, които не могат да си помогнат сами. Основната цел е да се създадат условия и възможности за социална интеграция на хората с увреждания, възрастните хора и децата в риск, и по-добра насоченост на социалните помощи.

Тази дейност по социалното подпомагане и социалните услуги се осъществява главно от специалисти от системата на Министерството на труда и социалната политика, Дирекциите на Агенцията за социално подпомагане, общини и кметства.

Основните закони и свързаните с тях правилници за прилагането им, които уреждат въпросите на социалното подпомагане и социалната защита са:

- Закон за социалното подпомагане; Правилник за прилагане на закона за социално подпомагане;
- Закон за интеграцията на хората с увреждания;
- Закон за семейните помощи за деца; Правилник за прилагане на закона за семейните помощи за деца;
- Закон за насърчаване на заетостта.

Основните обществени отношения, които уреждат съответните закони са свързани с:

1. Подпомагане на гражданите, които без помощта на другите не могат да задоволяват своите основни жизнено потребности; подпомагане на социалната реинтеграция на лицата, които получават социални помощи; подпомагане на трудовата заетост на безработните лица, които отговарят на изискванията за получаването на месечни социални помощи; насърчаване на предприемачеството в социалната сфера чрез предоставяне на социални услуги от физически и юридически лица.

2. Интеграция на хората с увреждания.

3. Насърчаване и запазване на заетостта и професионално ориентиране и обучение на възрастни.

4. Условията за придобиване правото на семейни помощи при бременност, раждане и отглеждане на деца, формите и реда за тяхното предоставяне.

Социалното подпомагане се основава на социална работа, като се прилага индивидуален подход и оценка на конкретните потребности на лицата и семействата. Социалното подпомагане се изразява в предоставяне на помощи в пари и/или в натура и оказване на услуги за задоволяване на основни жизнено потребности на гражданите, когато това е невъзможно чрез труда им и притежаваното от тях имущество. Право на

социално подпомагане имат българските граждани, семейства и съжителстващи лица, които поради здравни, възрастови, социални и други независещи от тях причини не могат сами чрез труда си или доходите, реализирани от притежавано имущество, или с помощта на задължените по закон да ги издържат лица да осигуряват задоволяване на основните си жизнени потребности.

Държавната политика в областта на социалното подпомагане се осъществява в сътрудничество с органите на местното самоуправление и юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейност в обществена полза, които създават условия и съдействат за реализирането на програми и проекти в тази област.

За изпълнение на държавната политика в областта на социалното подпомагане се създава Агенция за социално подпомагане към министъра на труда и социалната политика. Тя осъществява дейност по отпускане на социални помощи и по предоставяне на социални услуги; контролира спазването на утвърдени критерии и стандарти за извършване на социални услуги; разрешава откриването и закриването на специализирани институции за социални услуги; регистрира лицата, извършващи социални услуги;

Един от основните приоритети в социалната политика е развитието на социалните услуги, насочени към преодоляване на социалната изолация.

Въведени са нови мерки, за да се реализира този приоритет, а именно:

- Насочване на социалните грижи към най-уязвимите групи – възрастни, самотни хора, хора с увреждания, деца в риск, представители на етнически общности;
- създаване на нови алтернативни социални услуги – дневни центрове, консултативни центрове, защитени жилища, домашни социални услуги;
- акцент върху развитието на услугите за превенция и реинтеграция, настаняване в семейства на близки и приемни семейства на деца в риск.

Социалните услуги са дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот. Една от основните дейности е насочена към хората с увреждания.

Интеграцията на хората с увреждания е уредена правно в Закона за интеграция на хората с увреждания.

Интеграцията на хората с увреждания се осъществява чрез: образование и професионално обучение; медицинска и социална рехабилитация; достъпна жизнена и архитектурна среда; трудова заетост и професионална реализация; социално-икономическа защита; социални услуги; достъпна информация.

Държавната политика за интеграция на хората с увреждания се провежда от Министерския съвет, министъра на труда и социалната политика, областните управители и органите на местното самоуправление в сътрудничество с национално представителните организации на и за хората с увреждания, национално представителните организации на работодателите и национално представителните организации на работниците и служителите съобразно приета национална стратегия за хората с увреждания. Държавните органи и органите на местното самоуправление съобразно своите правомощия приемат нормативни актове, стратегии, програми, стандарти и други документи, свързани с интеграцията на хората с увреждания.

За изпълнение на държавната политика за интеграция на хората с увреждания се създава Агенция за хората с увреждания. Агенцията е юридическо лице на бюджетна издръжка - второстепенен разпоредител с бюджетни кредити, със седалище София и Агенцията за хората с увреждания се представлява и ръководи от изпълнителен директор.

Агенцията за хората с увреждания осъществява изпълнението на държавната политика за интеграция на хората с увреждания, като:

1. регистрира лица, които осъществяват дейности по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия;
2. контролира дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания.

3. участва и дава задължително становище при изготвянето на проекти на нормативни актове, свързани с хората с увреждания;
4. води регистър на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания;
5. разработва програми и финансира проекти за рехабилитация, интеграция и за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания;
6. разработва програми и финансира проекти за стимулиране на стопанската инициатива на хората с увреждания и стопанската инициатива в интерес на хората с увреждания.

Хората с трайни увреждания имат право на медицинска и социална рехабилитация. Медицинската рехабилитация е лечебна дейност, осъществявана от мултидисциплинарни екипи при условията и по реда на Закона за лечебните заведения и на Закона за здравното осигуряване, която включва: поддържаща медикаментозна терапия; говорна и зрителна терапия; физикална терапия; ерготерапия; кинезитерапия; психотерапия; трудово лечение.

Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта разработват и реализират национални програми и мерки за насърчаване на заетостта, осигуряващи равни възможности на хората с увреждания за участие в пазара на труда. В програмите и мерките се предвиждат средства за стимулиране на работодателите, които осигуряват заетост на хора с увреждания. Работодателят, съответно органът по назначаването, е длъжен да пригоди работното място към нуждите на лице с увреждане при неговото наемане или когато увреждането на лицето настъпи след наемането му на работа, освен когато разходите за това са необосновано големи и биха затруднили сериозно работодателя.

Министерството на регионалното развитие и благоустройството създава условия за достъпна жизнена и архитектурна среда за хората с увреждания, като разработва нормативни актове, правила, норми и нормативи за:

1. урбанизираната територия и нейните елементи;
2. сградите, съоръженията и техните елементи;
3. елементите за адаптиране на съществуващи сгради за обществено ползване и прилежащата им околна среда.

Министерството на транспорта създава условия за достъп на хората с увреждания до транспортни услуги, като разработва нормативни актове и стандарти за:

1. осигуряване на достъпен транспорт за обществено ползване;
2. осигуряване на безпрепятствен достъп в обществения транспорт на хора с увреждания, придружени от кучета водачи.
3. внедряване на технически приспособления в общественото пространство и обществения транспорт с цел улесняване придвижването на хората с увреждания;
4. осигуряване на специални условия за движение, спиране, паркиране и престой на пътни превозни средства, управлявани от хора с увреждания или превозващи хора с увреждания.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Христосков, Й., Реформите в социалното осигуряване (предизвикателства и решения), изд. на ВУЗФ, София, 2010
2. Наредба за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, в сила от 01.07.2018
3. Маринов Л., Добрилова П., Самоконтрол на болестта при пациенти с артериална хипертония, KNOWLEDGE – International Journal Vol.38.4, 753-758
4. Адриановская, Т. Право социального обеспечения. Институт пособий и компенсационных выплат, ЮНИТИ-ДАНА, 2015
5. Маринов Л. Проучване на поведенческите рискови фактори при пациенти с артериална хипертония, KNOWLEDGE – International Journal Vol.40.4, 727-733

6. Маринов Л. Удовлетвореност на пациентите с артериална хипертония от здравните грижи при хоспитализация, Science & Technologies, Volume X, 2020, Number 1: MEDICAL BIOLOGY STUDIES, CLINICAL STUDIES, SOCIAL MEDICINE AND HEALTH CARE
7. Белозеров, С., Н. Кузнецова, А. Архипов, А. Базанов, С. Белозеров, Страхование и управление рискоами: проблемы и перспективы, Проспект, 2017
8. Борисова, М., Здравна информираност при пациенти с доброкачествена простатна хиперплазия, Science & Tehnologies, Volume VI, 2016, Number 1: MEDICAL BIOLOGY STUDIES, CLINICAL STUDIES, SOCIAL MEDICINE AND HEALTH CARE ISSN 1314-4111
9. Борисова, М., Качество на живот при мъже с доброкачествена простатна хиперплазия, Science & Tehnologies, Volume VII, 2017, Number 1: MEDICAL BIOLOGY STUDIES, CLINICAL STUDIES, SOCIAL MEDICINE AND HEALTH CARE ISSN 1314-4111
10. Борисова, М., К. Стефанова, Цв. Джиганска, Здравна култура сред мъже с доброкачествена простатна хиперплазия, Сб. доклади от юбилейна научна конференция с международно участие „ Образование, наука и иновации в здравните грижи” Враца, 2017, с.78-82, ISBN 978-964-9318-89-0
11. Borisova, M., Dimitrova M., HEALTH OF MALE REPRODUCTIVE SYSTEM, MEDICUS, International medical scientific journal № 3 (21), 2018, Volgograd, p.62-65, ISSN 2409-563X
12. Курбатов, В., Управление социальными рискоами, ЮФУ, 2009
13. Борисова, М., Добрилова П., Информираност при медицинските сестри за повишаване на здравната култура сред пациенти с Доброкачествена простатна хиперплазия, Сестринско дело, 2018, бр.3 с.17-22, ISSN 1310-7496
14. Роик, В. Социальное страхование: теория и практика организации, М: Проспект, 2016